

z dnia 18 listopada 2015 r.

w sprawie zmiany Zarządzenia Nr 106/2015 Wójta Gminy Wilkowice z dnia 29 września 2015 r. w sprawie ustanowienia instrukcji odtworzenia nawierzchni w obrębie pasa drogowego, naruszonych w wyniku robót kanalizacyjnych, wodociągowych, ciepłowniczych, gazociągowych, elektrycznych, telekomunikacyjnych itp.

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2015 r., poz. 1515) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się treść załącznika nr 1 do Zarządzenia Nr 106/2015 Wójta Gminy Wilkowice z dnia 29 września 2015 r. w sprawie ustanowienia instrukcji odtworzenia nawierzchni w obrębie pasa drogowego, naruszonych w wyniku robót kanalizacyjnych, wodociągowych, ciepłowniczych, gazociągowych, elektrycznych, telekomunikacyjnych itp.

§ 2. Aktualną treść załącznika stanowi załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 3. Wykonanie Zarządzenia zleca się Zastępcy Wójta Gminy Wilkowice.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy Wilkowice

Mieczysław Rączka

**„INSTRUKCJA W SPRAWIE ODTWORZENIA NAWIERZCHNI W OBRĘBIE PASA
DROGOWEGO, NARUSZONEJ W WYNIKU ROBÓT KANALIZACYJNYCH,
WODOCIĄGOWYCH, CIEPŁOWNICZYCH, GAZOCIĄGOWYCH, ELEKTRYCZNYCH,
TELEKOMUNIKACYJNYCH, ITP.”**

Instrukcja została opracowana w oparciu o obowiązujące prawo i przepisy z niego wynikające, a przede wszystkim – ustawę z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane, (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.), ustawę z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2015 r. 460 z późn. zm.), a także rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999 r. nr 43 poz. 430 z późn. zm.), jak również Specyfikacje Techniczne Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych, a także obowiązujących norm.

Spis treści:

1	Ogólne zasady odtworzenia nawierzchni.....	2
2	Przygotowanie wykopu.....	2
3	Odtworzenie warstw konstrukcji jezdni.....	2
3.1	Odtworzenie warstw podbudowy (nie dotyczy jezdni o nawierzchni gruntowej).....	2
3.2	Odtworzenie warstw konstrukcji jezdni o nawierzchni bitumicznej.....	3
3.3	Odtworzenie warstw konstrukcji jezdni o nawierzchni z kostki kamiennej i betonowej.....	3
3.4	Odtworzenie warstw jezdnych o nawierzchni gruntowej.....	4
4	Odtworzenie warstw konstrukcji chodnika i ścieżki rowerowej.....	4
4.1	Odtworzenie warstw podbudowy.....	4
4.2	Odtworzenie nawierzchni bitumicznych.....	4
4.3	Odtworzenie nawierzchni z płyt i kostek betonowych oraz kostki kamiennej.....	5
5	Odtworzenie poboczy dróg i zieleńców.....	5
6	Odtworzenie obramowań nawierzchni.....	6
7	Uwagi dodatkowe.....	6

1 Ogólne zasady odtworzenia nawierzchni.

1. Wykonawca odpowiada za odtworzenie nawierzchni po wykonanych robotach ziemnych, a odtworzone nawierzchnie nie mogą być w stanie gorszym niż przed przystąpieniem do robót.
2. Przed zajęciem pasa drogowego należy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, opracować dokumentację zmiany organizacji ruchu – jeżeli jest wymagana.
3. Ze względu na okoliczności wprowadzania zmian w oznakowaniu, dokumentację należy opracować jako:
  - a) Projekt organizacji ruchu - kompletna dokumentacja z punktu widzenia wymogów rozporządzenia, opracowana ze stosownym wyprzedzeniem dla robót planowanych w terenie (z uwzględnieniem całkowitego zamknięcia drogi lub długoterminowych zawężeń jezdni lub chodników);
  - b) Szkice sytuacyjne - opracowywane w nagłym przypadku w związku z wystąpieniem awarii urządzenia w pasie drogowym, w wyniku której nastąpiło zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego lub możliwości wystąpienia szkód materialnych.
4. Miejsce prowadzenia robót musi być prawidłowo oznakowane i zabezpieczone.
5. Odtworzenie nawierzchni na gruntach stanowiących własność prywatną należy uzgodnić z ich właścicielami.
6. Nie dopuszcza się pozostawienia niebezpiecznych i nieoznakowanych przekopów oraz dopuszczenia po nich ruchu pojazdów lub pieszych do czasu, gdy nie jest na nich odtworzona nawierzchnia.
7. Nawierzchnia bitumiczna powinna być wykonana zgodnie z obowiązującymi przepisami.
8. Wszelkie instalacje i urządzenia podziemne uszkodzone w trakcie robót, jak również ich części nadziemne, muszą być natychmiast przywrócone do stanu pierwotnego, z tym, że niedopuszczalnym jest zabudowywanie elementów uszkodzonych.
9. Wszelkie odstępstwa i rozbieżności od niniejszego regulaminu, wynikające przy realizacji robót odtworzeniowych, wymagają uzgodnienia z Zarządcą drogi.
10. Po zakończeniu robót, wykonawca przedłoży Zarządcy drogi deklarację zgodności na zabudowane materiały oraz udziela 2- letniej gwarancji na wykonane prace, licząc od daty protokołów odbioru końcowego robót.

2 Przygotowanie wykopu.

- a) Przed rozpoczęciem wykonania wykopu należy obciąć krawędź pasów przywykopowych istniejącej nawierzchni.
- b) Jeżeli obcięta krawędź została uszkodzona w trakcie wykonywania prac, należy bezpośrednio przed robotami odtworzeniowymi ponownie przyciąć krawędź.
- c) Krawędź przyległej nawierzchni musi być obcięta równo, w taki sposób, aby powstała po przycięciu figura geometryczna miała kształt zbliżony do prostokąta o bokach równoległych i prostopadłych do osi jezdni.

3 Odtworzenie warstw konstrukcji jezdni.

3.1 Odtworzenie warstw podbudowy (nie dotyczy jezdni o nawierzchni gruntowej).

- a) Do zasypania wykopu, zwłaszcza w warstwie dolnej (pomiędzy warstwą odcinającą z piasku a warstwą tłucznią), może być wykorzystany materiał podbudowy pierwotnej, jeżeli był składowany oddzielnie i nie został

zanieczyszczony gruntem podłoża oraz innymi materiałami obcymi, przy czym obowiązuje zasada, że każda warstwa musi zostać zagęszczona wg ogólnie przyjętych technologii, z uwzględnieniem, że poszczególne warstwy po zagęszczeniu winny mieć grubość maksimum 30 cm.

- b) Kolejność poszczególnych warstw podbudowy:
- warstwa odcinająca z piasku o grubości po zagęszczeniu - 10 cm,
  - tłuczeń o grubości warstwy po zagęszczeniu - 30 cm (w tym dolna warstwa podbudowy o grubości 15 cm z tłuczni o granulacji 31,5 – 63 mm, górna warstwa podbudowy o grubości 15 cm z kłińca o granulacji 4 – 31,5 mm).

3.2 Odtworzenie warstw konstrukcji jezdni o nawierzchni bitumicznej.

- a) Pełne odtworzenie wszystkich warstw konstrukcji jezdni na całej szerokości musi być dokonane w przypadku, gdy od krawędzi wykopu do krawędzi jezdni pozostanie pas węższy niż 0,75 m.
- b) Odtworzenie nawierzchni bitumicznej, tj. warstw wiążącej oraz ścieralnej, na całej szerokości jezdni należy dokonać w przypadku, gdy od krawędzi wykopu do krawędzi jezdni pozostanie pas jezdni szerokości 0,75 m – 1,5 m. W tym przypadku konieczność odtworzenia warstw podbudowy zachodzi tylko na szerokości wykopu.
- c) W przypadku, gdy od krawędzi wykopu do krawędzi jezdni pozostanie pas jezdni szerokości powyżej 1,5 m, należy wykonać pełne odtworzenie warstw podbudowy konstrukcji jezdni tylko na szerokości wykopu. Nawierzchnię bitumiczną, tj. warstwy wiążącą oraz ścieralną, należy odtworzyć także na szerokości 0,15 m od krawędzi wykopu.
- d) Na przygotowanej podbudowie, tj. oczyszczonej i skropionej asfaltem upłynnionym lub emulsją asfaltową, należy rozłożyć warstwę wiążącą o grubości 4 cm, a następnie warstwę ścieralną o grubości 4 cm; obie z mieszanki mineralno – asfaltowej o składzie jak dla kategorii ruchu KR1 – KR2, określonej załącznikiem nr 2 do zarządzenia Nr 102 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 19 listopada 2010 r. w sprawie stosowania wymagań technicznych na drogach krajowych.
- e) Przy robotach wykonywanych w poprzek jezdni, należy odtworzyć jej nawierzchnię na szerokości prac zwiększonej o 0,15 m z każdej strony.
- f) Warstwy nawierzchni powinny być należycie zagęszczone zestawem walców lub zagęszczarkami mechanicznymi (przy małych powierzchniach).
- g) Nawierzchnia powinna być ułożona za pomocą rozścielacza, w równym poziomie z nawierzchnią dotychczasową, przy zachowaniu wymaganych spadków.
- h) Prace należy wykonywać w korzystnych warunkach atmosferycznych – tj. w temperaturze powyżej 5° C na suchym, czystym i odpylonym podłożu.

3.3 Odtworzenie warstw konstrukcji jezdni o nawierzchni z kostki kamiennej i betonowej.

- a) Pełne odtworzenie warstw konstrukcji nawierzchni jezdni musi być dokonane na szerokości przekopu oraz 0,15 m po obu jego stronach.
- b) Po wykonaniu podbudowy należy oczyszczoną kostkę układać na podsypce cementowo – piaskowej (1:4).
- c) Odtworzenie nawierzchni musi być zgodne z istniejącym wzorem, kolorystyką i grubością istniejącej kostki.

- d) Niedopuszczalnym jest wbudowywanie materiału uszkodzonego. Uszkodzone elementy należy wymienić na nowe, odpowiadające wzorem i grubością istniejącym.
- e) Nawierzchnia powinna być ułożona w równym poziomie z nawierzchnią dotychczasową przy zachowaniu wymaganych spadków.
- f) Przed zasypaniem spoin nawierzchnię należy zagęścić płytą wibracyjną (dot. **kostek betonowych**).
- g) Spoiny należy wypełniać przez uszczelnianie zaprawą cementowo – piaskową lub grysem kamiennym o frakcji 2–5 mm, w uzgodnieniu z Zarządcą drogi, w zależności od tego jaka spoina była zastosowana.
- h) Kostki po uszczelnieniu nie mogą się „ruszać”.
- i) Odtworzoną nawierzchnię należy pielęgnować uzupełniając brakujące spoiny tak długo, aż nastąpi pełna stabilizacja zabudowanego materiału.

3.4 Odtworzenie warstw jezdnych o nawierzchni gruntowej.

- a) Pełne odtworzenie wszystkich warstw konstrukcji jezdni na całej szerokości musi być dokonane w przypadku, gdy od krawędzi wykopu do krawędzi jezdni pozostanie pas węższy niż 1,5 m.
- b) W przypadku, gdy od krawędzi wykopu do krawędzi jezdni pozostanie pas jezdni szerokości powyżej 1,5 m, należy wykonać pełne odtworzenie warstw podbudowy konstrukcji jezdni tylko na szerokości wykopu. Nawierzchnię tłuczniową należy odtworzyć także na szerokości 0,15 m od krawędzi wykopu.
- c) Do zasypania wykopu, zwłaszcza w warstwie dolnej (pomiędzy warstwą odcinającą z piasku a warstwą kłińca), może być wykorzystany materiał podbudowy pierwotnej, jeżeli był składowany oddzielnie i nie został zanieczyszczony gruntem podłoża oraz innymi materiałami obcymi, przy czym obowiązuje zasada, że każda warstwa musi zostać zagęszczona wg ogólnie przyjętych technologii, z uwzględnieniem, że poszczególne warstwy po zagęszczeniu winny mieć grubość maksimum 30 cm.
- d) Odtworzenie nawierzchni kłińcem w dwóch warstwach o grubości po 10 cm każda, po zagęszczeniu.
- e) Nawierzchnia powinna być ułożona w równym poziomie z nawierzchnią dotychczasową przy zachowaniu wymaganych spadków.

4 Odtworzenie warstw konstrukcji chodnika i ścieżki rowerowej.

4.1 Odtworzenie warstw podbudowy.

- a) Do wykonania warstw podbudowy może być wykorzystany materiał podbudowy pierwotnej, jeżeli był składowany oddzielnie i nie został zanieczyszczony gruntem.
- b) Należy bezwzględnie przestrzegać odbudowy warstw o takiej grubości i z takich materiałów, jakie posiada istniejąca konstrukcja. Jeżeli nie jest możliwe zastosowanie takich samych materiałów, to w uzgodnieniu z Zarządcą drogi należy zastosować materiały podobne, o parametrach technicznych i eksploatacyjnych określonych w obowiązujących przepisach.

4.2 Odtworzenie nawierzchni bitumicznych.

- a) Przy prowadzeniu robót wzdłuż chodnika lub ścieżki rowerowej, należy bezwzględnie odtworzyć nawierzchnię na całej ich szerokości. Nie dopuszcza się wykonywania odtworzeń częściowych.

- b) Przy robotach wykonywanych w poprzek chodnika lub ścieżki rowerowej, należy odtworzyć ich nawierzchnię na szerokości prac zwiększonej o 0,15 m z każdej strony.
- c) Nowo układaną nawierzchnię należy zagęszczać lekkimi walcami chodnikowymi.
- d) Spoiny na połączeniu nowej i starej nawierzchni należy wykonać poprzez zastosowanie termoplastycznej taśmy uszczelniającej lub kleju do spoin.
- e) Prace należy wykonywać w korzystnych warunkach atmosferycznych – tj. w temperaturze powyżej 5°C na suchym, czystym i odpylonym podłożu.

4.3 Odtworzenie nawierzchni z płyt i kostek betonowych oraz kostki kamiennej.

- a) Przy prowadzeniu robót wzdłuż chodnika lub ścieżki rowerowej, należy bezwzględnie odtworzyć nawierzchnię na całej ich szerokości. Nie dopuszcza się wykonywania odtworzeń częściowych.
- b) Przy robotach wykonywanych w poprzek chodnika lub ścieżki rowerowej, należy odtworzyć ich nawierzchnię na szerokości prac, zwiększonej o 0,30 m z każdej strony.
- c) Po wykonaniu podbudowy oczyszczone elementy betonowe (płyty, kostki betonowe) należy układać na podsypce cementowo – piaskowej (1:4).
- d) Odtworzenie nawierzchni musi być zgodne z istniejącym wzorem, kolorystyką i grubością istniejącej kostki.
- e) Niedopuszczalne jest wbudowywanie materiału uszkodzonego. Uszkodzone elementy należy wymienić na nowe odpowiadające wzorem i grubością istniejącym.
- f) Nawierzchnia powinna być ułożona w równym poziomie z nawierzchnią dotychczasową, przy zachowaniu wymaganych spadków.
- g) Przed zasypaniem spoin, nawierzchnię należy zagęścić płytą wibracyjną (dot. **kostek betonowych**)
- h) Spoiny należy wypełniać przez uszczelnianie zaprawą cementowo – piaskową lub grysem kamiennym frakcji 2 - 5 mm (w uzgodnieniu z Zarządcą drogi), który należy wmiatać ręcznie do momentu napełnienia szczelin. Nie wibrować powierzchni po zasypaniu spoin.
- i) Spoinowanie nawierzchni prowadzić do czasu całkowitego zapełnienia szczelin i zapewnienia pełnej stabilizacji zabudowanego materiału.

5 Odtworzenie poboczy dróg i zieleńców.

1. Nawierzchnię poboczy należy przywrócić do takiego stanu, aby powierzchnia jego była tak wyprofilowana, że nie będzie na nim możliwości gromadzenia się wód opadowych.
2. Spadek poprzeczny należy skierować w stronę skarpy nasypu lub rowu odprowadzającego wody opadowe.
3. Pobocze należy wykonać z grysu bazaltowego o granulacji 2-8 mm.
4. Nawierzchnie zniszczonych podczas wykopów zieleńców, należy odtworzyć poprzez wykonanie warstwy humusu o grubości min. 15 cm wraz z obsianiem odpowiednią mieszanką traw.

6 Odtworzenie obramowań nawierzchni.

1. Do obramowania nawierzchni jezdni lub chodnika można użyć materiał rozebrany w trakcie robót, z tym, że niedopuszczalne jest zabudowywanie elementów uszkodzonych.
2. Krawężnik należy posadzić na ławie betonowej z oporem z betonu C12/15. Pod ławą betonową należy zastosować warstwę odcinającą z piasku o gr. 10 cm.
3. Obrzeże chodnikowe należy posadzić na podsypce cementowo – piaskowej (1:4), zgodnie z profilem istniejącego chodnika oraz zgodnie z wyniesieniem lub obniżeniem nad lub pod istniejącą nawierzchnią.

7 Uwagi dodatkowe.

1. Zniszczone w trakcie prowadzenia wykopów oznakowanie poziome (w tym pasy – przejście dla pieszych) należy przywrócić do stanu przed rozebraniem nawierzchni. Do odtworzenia użyć takiego materiału, z jakiego wykonane jest istniejące.
2. Wykonanie robót w nawierzchni w miejscu zabudowanych pętli indukcyjnych sterujących pracą sygnalizacji drogowej, musi być bezwzględnie zgłoszone Zarządcy drogi. Uszkodzone pętle indukcyjne muszą być przywrócone do pierwotnej postaci i właściwej funkcji.
3. Zdemontowane w trakcie robót wszelkie elementy organizacji ruchu poziomej lub pionowej (progi zwalniające, oczka odblaskowe, słupki znaków pionowych wraz z tarczami), muszą być natychmiast po zakończeniu prac odtworzeniowych przywrócone na pierwotne miejsce, z tym, że niedopuszczalne jest montowanie elementów uszkodzonych.
4. Należy przywrócić do pierwotnej postaci zdemontowane bariery chodnikowe, bariery drogowe, słupki wygradzające, płotki trawnikowe, itp., z tym, że niedopuszczalne jest montowanie elementów uszkodzonych.
5. W trakcie prowadzenia robót wpusty uliczne, należy zabezpieczyć przed przedostaniem się do ich wnętrza zanieczyszczeń.
6. Zabrudzone studzienki wyczyścić, a uszkodzone w trakcie robót elementy konstrukcyjne studzienek należy wymienić na nowe.
7. W trakcie robót należy utrzymywać w należyтым stanie czystości otoczenie jak i miejsce wykonywania robót.
8. Wykonawca zobowiązany jest do wyczyszczenia i uprzątnięcia drogi zabrudzonej w trakcie transportu materiałów budowlanych lub materiałów powstałych w wyniku wykopu, a przewożonych w inne miejsce.
9. Materiał z wykopu musi być tak zabezpieczony, aby nie przedostawał się na pas ruchu, po którym poruszają się pojazdy lub piesi.
10. Po zakończeniu robót, wszystkie zabrudzone i zanieczyszczone miejsca muszą być wyczyszczone i uprzątnięte.